

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Ba-midbar

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

לה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9964

כא למטה בנימן אליהו בן-בסלון :
 כב ולמטה בני-דן נשיא בקי בן-יגלי :
 כג לבני יוסף למטה בני-מנשה נשיא
 חניאל בן-אפור : כד ולמטה בני-אפרים
 נשיא קמואל בן-שפטן : כה ולמטה בני-
 זבולן נשיא אליצפן בן-פרנך : כו ולמטה
 בני-יששכר נשיא פלטיאל בן-עזון :
 כז ולמטה בני-אשר נשיא אחיהוד בן-
 שלמי : כח ולמטה בני-נפתלי נשיא
 פדהאל בן-עמיהוד : כט אלה אשר צנה
 יהוה לנחל ארת-בני-ישראל בארץ
 כנען : ° פ א ונדבר יהוה אל-
 משה בערבות מואב על-ידן ירחו לאמר :
 ב צו את-בני ישראל ונתנו ללוים מנחלת
 אהורחם ערים לשבת ומגדש קערים
 סביבתיים תתנו ללוים : ג והיו הערים
 להם לשבת ומגדשיהם יהיו להם
 ולרכשם ולכל תיתם : ד ומגדשי הערים
 אשר תתנו ללוים מקור העיר וחוצה אלף
 אמה סביב : ה ומדתם מחוץ לעיר ארת-
 פאת-קדמה אלפים באמה ואת-פאת-נגב
 אלפים באמה ואת-פאת-ים אלפים באמה
 ואת פאת צפון אלפים באמה והעיר בתוך
 זה יהיה להם מגדשי הערים : ו וארת
 הערים אשר תתנו ללוים את שש-ערי
 המקלט אשר תתנו לגם שמה הרצה ועליהם
 תתנו

חמישי
 לה
 מצוה ת"ח

שמואל בן-עמיהוד : כא לשבטא דבנימן
 אליהו בן-בסלון : כב ולשבטא דבני-דן
 רבא בקי בן-יגלי : כג לבני יוסף לשבטא
 דבני-מנשה רבא חניאל בן-אפור :
 כד ולשבטא דבני-אפרים רבא קמואל
 בן-שפטן : כה ולשבטא דבני זבולן רבא
 אליצפן בן-פרנך : כו ולשבטא דבני
 יששכר רבא פלטיאל בן-עזון : כז ולשבטא
 דבני-אשר רבא אחיהוד בן-שלומי :
 כח ולשבטא דבני-נפתלי רבא פדהאל
 בן-עמיהוד : כט אלון דפקיד יי לאחסנא
 ית-בני-ישראל בארעא דכנען : א ומליל
 יי עס-משה במשנה דמואב על-ירדנא
 דירחו למימר : ב פקיד ית-בני ישראל
 ויתנו ללוויאי מאחסנת אחותהון קרוין
 למתב ורוח לקרנא סתרגיהון תתנו ללוויאי :
 ג ויהון קרנא להון למתב ורוחיהון יהון
 לבעיריהון ולקניניהון ולכל חיותהון : ד
 ורוחי קרנא דתתנו ללוויאי מכותל קרתא
 ולברא אלף אמיין סהור-סחור : ה ותמשחון
 מברא לקרתא ית-רוח-קידומא תרין-
 אלפין באמיין וית-רוח-דרומא תרין-אלפין
 באמיין וית-רוח-מערבא תרין-אלפין
 באמיין וית רוח צפונא תרין-אלפין באמיין
 וקרתא במציעא דין יהי להון רוחי קרנא :
 ו וית קרנא דתתנו ללוויאי ית שירת-
 קרוי שיבומא דתתנו למציעא תמן קטולא
 ועליהון תתנו ארבעין ותקפין קרוין :
 כל

חתי
 אשר
 ואת
 מאח
 המע
 כא
 כב
 כג
 תניאל
 אליצפן
 בן-פרנך
 יי וגי
 מאחסנת
 תורכין
 למיתב
 צורכין
 מברא
 אלפין
 ותתנו
 כג ויש
 וחולק
 חלק חו
 קרביים
 לה

חתנו ארבעים ושמים עיר : ז כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמונה עיר אתהן ואת מנרשיהן : ח והערים אשר תתנו מאחזת בני ישראל מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו איש כפי נחלתו אשר ינחלו יתן

ז כל קרניא דתתנון ללויאי ארבעין ותמני קרוין יתהן ונתתיהון : ח וקרניא דתתנון מאחודרת בני ישראל מן סניאי תסגון ומן זעירי תזערון ובר כפוס אחסנמיה דתתנון יתן מקרווהי ללויאי ומליל

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

כא לשבטא דבנימין אלידר בר גסלון : כב לשבטא דן אמרכול בקי בר גלי : כג לשבטא דבני יוסף לשבטא דבני מנשה אמרכל תניאל בר אפור : כד לשבטא דבית אפרים אמרכול קמואל בר שפטון : כה לשבטא דזבולון אמרכול אליצפון בר פנדן : כו לשבטא דבית יששכר אמרכול פלטיאל בר צון : כז לשבטא דאשר אמרכול אחיהוד בר שרזמי : כח לשבטא דבני נפתלי אמרכול פהאל בר עמיהוד : כט אלון דפקיד יוגי : א ומליל יוגי : ב פקיד ית בני ישראל ותסון ללויאי מאחסנת אחודתהון קרוין למיכב ופרנליו לקרניא תווכרתהון תתנו ללויאי : ג וידעו קרניא דהון למיכב ודורלהון יתוון לקעיריהון ולמנניהון ולכר צורכיהון : ד ופרורניכי קרניא דתתנון ללויאי תוון קרמא ולכר אלפא גרמדי תוור תוור : ה ותקשהון מברא לקרמא ית ציטרא דמדינתא תרוין אלפין גרמדי ונת רות דרומא תרוין אלפין גרמדי ונת רות מערבא תרוין אלפין גרמדי ונת רות ציפונא תרוין אלפין גרמדי וקרמא במיצעא דיו יהי לכון דודרלי קרניא : ו ונת קרניא דתתנון ללויאי ית שית קורנין בקלטון קטיקה למיצרוק למסן קטרלא ועליהון תתנון ארבעין וברתוין קורנין : ז כל קרניא דתתנון ללויאי ארבעין ותמני קורנין ונתהון ונת דורנעלהון : ח וקרנין דתתנון מן אחסנת בני ישראל מן שבטא דעמיה פג תתנון ומן שבטא דעמיה זער תזערון ובר אגב אחסנמיה דתתנון יתן מקרוין ללויאי

לרפיש ולשוקמני עד קטי ספר ימא דמלקחא דבין הוא חולקהון דפרנין שבטיא ופלגית שבטא : כה לשבטא דזבולון אמרכול תניאל בר אפור : כו לשבטא דבית יששכר אמרכול פלטיאל בר צון : כז לשבטא דאשר אמרכול אחיהוד בר שרזמי : כח לשבטא דבני נפתלי אמרכול פהאל בר עמיהוד : כט אלון דפקיד יוגי : א ומליל יוגי : ב פקיד ית בני ישראל ותסון ללויאי מאחסנת אחודתהון קרוין למיכב ופרנליו לקרניא תווכרתהון תתנו ללויאי : ג וידעו קרניא דהון למיכב ודורלהון יתוון לקעיריהון ולמנניהון ולכר צורכיהון : ד ופרורניכי קרניא דתתנון ללויאי תוון קרמא ולכר אלפא גרמדי תוור תוור : ה ותקשהון מברא לקרמא ית ציטרא דמדינתא תרוין אלפין גרמדי ונת רות דרומא תרוין אלפין גרמדי ונת רות מערבא תרוין אלפין גרמדי ונת רות ציפונא תרוין אלפין גרמדי וקרמא במיצעא דיו יהי לכון דודרלי קרניא : ו ונת קרניא דתתנון ללויאי ית שית קורנין בקלטון קטיקה למיצרוק למסן קטרלא ועליהון תתנון ארבעין וברתוין קורנין : ז כל קרניא דתתנון ללויאי ארבעין ותמני קורנין ונתהון ונת דורנעלהון : ח וקרנין דתתנון מן אחסנת בני ישראל מן שבטא דעמיה פג תתנון ומן שבטא דעמיה זער תזערון ובר אגב אחסנמיה דתתנון יתן מקרוין ללויאי

ירושלמי

ופרנליו לקרניא תווכרתהון ללויאי : ג וידעו קרניא דהון למיכב ודורלהון יתוון לקעיריהון ולמנניהון ולכר צורכיהון : ד ופרורניכי קרניא דתתנון ללויאי תוון קרמא ולכר אלפא גרמדי תוור תוור : ה ותקשהון מברא לקרמא ית ציטרא דמדינתא תרוין אלפין גרמדי ונת רות דרומא תרוין אלפין גרמדי ונת רות מערבא תרוין אלפין גרמדי ונת רות ציפונא תרוין אלפין גרמדי וקרמא במיצעא דיו יהי לכון דודרלי קרניא : ו ונת קרניא דתתנון ללויאי ית שית קורנין בקלטון קטיקה למיצרוק למסן קטרלא ועליהון תתנון ארבעין וברתוין קורנין : ז כל קרניא דתתנון ללויאי ארבעין ותמני קורנין ונתהון ונת דורנעלהון : ח וקרנין דתתנון מן אחסנת בני ישראל מן שבטא דעמיה פג תתנון ומן שבטא דעמיה זער תזערון ובר אגב אחסנמיה דתתנון יתן מקרוין ללויאי

רשי"י

וחולק אותה במקומם : (כט) לנחל את בני ישראל . סהס יתחילו אותה לכס לחלקותיה : (ב) ומגרש . רוח מקום חלק חזק לעיר סביב להיות לנו לעיר ואין רשחין לכנות מס בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה : (ג) ולכלל חיתם . לכלל חיותם . לכלל זריעה : (ד) אלף אמה סביב . (ערובין כ"א) ואתריו הוא אומר אלפים אמה הוא כיצד אלפים הוא כותן לכס סביב ומהם חלק הפנימיים

רשב"ם

(ה) אלפים כאמה . חלק אמה מרגם והשאר שדות וכרמים : וקריתם

מכלל יופי

לה (ב) (ומגרש לערים) . נקראו בן חפרות שהם הויין (ג) (ולרכשם) . השמהזה כולל כל ממון האדם לעיר לפי שהם כאלו נגרשו מן העיר : מקנה הבתמה וכסף וזהב וכל מטלטלין : (ותקם) . בסומן (א) (א) נה 55 ל"ב

ששי יתן מעביו ללוים: פ

ט וידבר יהוה אל משה לאמר:

י דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי

אתם עבדים את ה' אלהיכם:

יא והקריתם לכם ערים ערי מקלט

תהיינה לכם וגם שמרה רצח מכה נפש

בשנגה: יב והיו לכם הערים למקלט

מגאל ולא ימות הרצח עד עמדו לפני העדה

למשפט: יג והערים אשר תתנו שש

ערי מקלט תהיינה לכם: יד את שלש

הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש

הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט

תהיינה: טו לבני ישראל ולגר ולתושב

בתוכם תהיינה שש הערים האלה למקלט

לנוס שמה כד מכה נפש בשנגה:

טז ואם בכלי ברזל הקהו וימת רצח

הוא מות יומת הרצח: יז ואם באבן יד

אשר ימות בה הקהו וימת רצח הוא מות

יומת הרצח: יח או בכלי עץ יד אשר

ימות בו הקהו וימת רצח הוא מות יומת

הרצח: יט גאל הדם הוא ימית את

הרצח בפגעו בו הוא ימתנו: כ ואם

בשנאה יהדפנו או השליך עליו בצדקה

וימת: כא או באיבה הקהו בקדו וימת

מות יומת המכה רצח הוא גאל הדם ימית

את הרצח בפגעו בו: כב ואם בפתע

בלא

היא גאל דמא וקטול ית קטולא כד

את תיב ליה מן דינא: כב ואם בתפיף

בלא

מצוה ט

מצוה ט

בלא

ט ומליל יע עם משה למימר: ז מליל

עס בני ישראל ותימר להון יאני אתון

עברין ירה ירדנא ק ארעה דכנען:

יא ותזמנון לכון קריון קרוי שיובותא

יהוין לכון ויצרוק לתמן קטולא דיקטול

נפשא בשלו: יב ויהוין לכון קריויא לשיובא

מנאיל דמא ולא ימות קטולא עד דיקום

קדם כנשתא לדינא: יג וקריויא דתתנון

שית קרוי שיובותא יהוין לכון: יד ית

תלת קריויא תתנון מעברא לירדנא וית

תלת קריויא תתנון בארעה דכנען קרוי

שיובותא יהוין: טו לבני ישראל ולגירינא

ולתותבינא דביניהון יהוין שית קריויא האלן

לשיובא למעידק לתמן כל דיקטול נפשא

בשלו: טז ואם בקטולא דפרזלא סחדי

וקטליה קטולא היא אתקטלא ויתקטיל

קטולא: יז ואם באבנא דמתנסבא בידא

דהיא כמיסת דיומת בה מחהי וקטליה

קטולא הוא אתקטלא ויתקטיל קטולא:

יח או במאן דאע דמתנסיב ביד דהיא

כמיסת דיומת ביה מחהי וקטליה קטולא

הוא אתקטלא ויתקטיל קטולא: יט גאיל

דמא הוא וקטול ית קטולא כד אתתיב

ליה מן דינא הוא וקטליגיה: כ ואם

בשנאה דתהי או רמא עלוהי בכמנא

וקטליה: כא או בדבבו מחהי בידיה

וקטליה אתקטלא ויתקטיל מחהי קטולא

הוא גאיל דמא וקטול ית קטולא כד

אתתיב ליה מן דינא: כב ואם בתפיף

בלא

לדינא
דכנען
גש ב
לדינא
יה ק
שית
וקטלי
יתקטיל
יט
בדינא
גש
אתקטיל
הפנימי
קרי
של
כפ
דיו
כז
ככ
(ש)
(ש)
לפי
(ג)
קרי
(ד)
(ה)
ל
(א)
הכ

ללואי : ס זמליל וגו' : י זמליל עם פני ישראל והישר ליהוה צדקתו צדקתו עבדיו דהו ידקא לארעא
 דבנעו : יא דתמנעו לבו קרנו בשמני ובפי השקמא קרנו קלסו והנעו לבו ויצירוק קמסו הטולא הקטול בר
 נש בשלו : יב והוה לבו קרנוא לנקלט קטולא מן פבע אדקא ולא יטרה קטולא עד דתקום קדם בגישתא
 לרנא : יג דקרנוא דתמנעו שית קרנו קלסו קטולא והנעו לבו : יד נה תבת קרנוא תמנעו כמעברא ליוקרנא
 ונה תבת קרנוא תמנעו פארעא דקענו קרנו קלסו והנעו : טו לקני ישראל ולגיורא ולתחבוא דבגיהוה ויהנע
 שית קרנוא קטולא לשנא למערוק למסו כל דקטול בר נש בשלו : טז ואין קמא דפרולא במשיהו פתחי
 וקטוליה קטולא הוא וגו' : יז ואין באקמא קטולא ידא די במפת די יטרה בה ביהוה וקטוליה קטולא היא אתקטולא
 וקטול קטולא : יח או בקמא דקיסא מלוא ידא די במיפת דימות בה קוהה וקטוליה קטולא הוא וגו' :
 יט תבע אדקא קטולא קטולא בר יעדעניה מקרא לקרנא האילין קדעא הוא וקטוליה : כ תמנעו
 בקמא תרוף וקמבוק ובהויה או טלק עליו בלונסו ושקנוהו ונגיל עליו כיפין בקונוהו ליבא וקטוליה : כא או
 נטר ליה בכרי וקחתי בידה וקטוליה קטולא הוא אתקטולא וקטול קטולא הוא קטולא קטולא בר
 איתקייב ליה : כב ואין בשלו בלא גטר ליה בכרי תרפיה או טלק צרו ברל מאן ולא אתבנון למקטוליה :

אז

דשי

הכניסו למגרשו והניחו למות וכרעם : (יא) זה קרייתם - אין הקרייה אלא לשון חומה וכן הוא אומר (בראשית כג) כי
 הקרה ה' אליהן לפני (ג) : (יב) מואל - מפני גואל הדם שהוה קרוי לנרנח : (יג) שש ערי מקלט - (מכוריה)
 מנה ששע"ס שהכריז משה בחייו שלש ערים בעבר כירדן לא היו קולטות עד שנכתרו שלש עתני יהושע כחרן כנען (ספרי) : (יד) אר
 שלש הערים וגו' - (מכות ט) אר"פ שחרן כנען תשעה שבתים וכלן אינן אלא שנים וחמי הגוה מנין ערי מקלט שלהם משום דכלעד
 כפשו רוחמים דכתיב (חושע"ד) גלעד קרית פועלי חן עקובה מדם : (טו) ואם בכלי ברזל הכהו - אין זה מדבר בהורג כשונג
 הסוּך לו לא בהורג במייד וכה ללמד שהורג בכל דבר זריק שיהא בו שיעור כדי להמית שנאמר ככולם אשר ימות בו דמתרגמין דהיא כמיסת
 דמות ביה מן הברזל שגלוויודע לפני הקד"ה שהברזל ממת בכל שהוא אפילו נחט לסיכך לאצתכה בו תורה שיעור לכותבו אשר ימות
 כוונת בהורג כשונג הכתוב מדבר הרי הוא אומר למטה או ככל חכן אשר ימות בה בלא ראות גו' למד על האמורים למעלה שבהורג במייד
 הכתוב מדבר : (ז) באבניד - (ספרי) שיש בה מלאך - אשר ימות בה - שיש בה שיעור להמית כתרנונו - לפי שנאמר
 (שמות כא) והכה אים אר רעהו כבאן ולא נתן בה שיעור יכול כל שהוא לכן נאמר אשר ימות בה : (ח) או בכלי עץ יד - לפי שנאמר
 (שמות כא) וביכה אים את עכוהו את אמתו שבט יכול כל שהוא לכך נאמר כען אשר ימות בו שיהא בו כדי להמית : (ט) בפגעו בו -
 אפילו בכתף ערי מקלט : (כ) בצדוה - בתרגומו ככמא במלחם (ד) : (כב) בפחע - כאונם ותרנונו ככתף שיהי סמוך
 לו

באר רחובות דקדוקי דשי

(ג) בעבור דמלכו הרבה כמאדם מחרפים ומדפנים כאשר הואין מקרה הפתע פתאום אזי קושכים טעשה זנתהוה
 מעלמו וחלילה לנו לומר כן אין מקרה בלתי מקרה ובלתי מקשב והוא השם הכבד כ"ה אלא שיש סיבות מהן
 קרוכות עין רחוקות לכן קאמר אין הקרייה אלא לשון חומה
 ההוא ומכאן דהיא מוסמק כי הקרה ה' לפניך דמין שם הכבד אלא חלת הקרה שמעת מיניה כיהוה וקשבב :
 (ד) רצה לומר יוד געה כמלת צרה היא תמורת כ"ה אות אחרונה מן המורש צרה ותירגם אונקלוס בברנא
 והיינו כלשון הקודש במלחם כל"ה לגין אודר לויארין וכן במשנה מכמינים לו עדים :

תחלת

דשב"ם

(יא) והקרייתם - חומתם : (יד) את שלש הערים שתמו מעבר לירקן - אותן סכיל משה בחייו כדכתיב אזי כדיל משה :
 ולא

מכלל יופי

ל"ב מזה דהספר : או הוא עמודי הקרה אלהך
 (יא) (והקרייתם) פועל לפני לשון חומה וכן תרגם
 הכבר מועצין אונקלוס ותוזנון :
 ישיעה כס קריה הנה דוד הרגם עיר קריהא - (ערי
 מקלט) - שהיו קולטות וקובצות בחוכן הנסים שם ובכישנה
 כדי שיקלש את העין כלומר שיקח הצבע ויקבצנו :
 (טו) (בכלי ברזל) - בליון : (כב) (ואם כפהע) -
 פהאם

בלא איבה הרפו אויהשליך עליו כל-כלי
 בלא צדיקה : כג או בכל-אבן אשר-ימות
 בה בלא ראות ונפל עליו ניקמת והוא לא-
 אויב לו ולא מבקש קעתו : כד ושפטו
 קעדה בין המפדה ובין נאל הדם ער
 המשפטים האלה : כה והצילו העדה
 את-הרצח מיד נאל הדם והשיבו אהו
 העדה אל-עיר מקלטו אשר-נס שמה וישב
 בה עד-מות הכהן הגדל אשר-משח אהו
 בשמן הקדש : כו ואס-יצא יצא הרצח
 את-נבול עיר מקלטו אשר יגוס שמרה :
 כז ומצא אהו נאל הדם מהוץ לנבול
 עיר מקלטו ורצח נאל הדם את-הרצח
 אין לו דם : כח כי בעיר מקלטו ישב עד-
 מות הכהן הגדל ואחרי מורה הכהן הגדל
 ישוב הרצח אל-ארץ אהוהו : כט והיו
 אלה להם לחקת משפט לדרתיכם בכל
 מושבתיכם : ל כל-מכה-נפש לפי-עדים
 ירצח את-הרצח ועד אהד לא-יענה
 בנפש למות : לא ולא-תקחו כפר לנפש
 רצח אשר-הוא רשע למות כירמות יומת :
 לב ולא-תקחו כפר לגוס עיר מקלטו
 לשוב לשבת בארץ עד-מורה הכהן :
 ולא

מצוה ה"י

מצוה ה"א

מצוה ה"ב

מצוה ה"ג

רשי

בלא דבבו דתהי אורמא עלוהי ובל-מאן
 בלא כמן ליה : כג או בכל-אבנא דהיא-
 כמיסת-דימות בה בלא חווי ורמא עלוהי
 וקטליה והוא לא סגני ליה ולא תבע בישתיה :
 כד וידונן כנשתא בין מחיא ובין נאיל
 דמא על-דינא האלין : כה וישובון כנשתא
 ות-קטולא מיד נאיל דמא ויתבין יתיה
 כנשתא ולקרית שובותיה דערק לתמן ויתב
 בה עד-דימות כהנא רבא דרבי יתיה במשח
 קודשא : כו ואס-מפק ופוק קטולא ות-
 תחום קרית שזובותיה דיערוק לתמן :
 כז וישבת יתיה נאיל דמא מברא לתחום
 קרית שזובותיה ויקטול נאיל דמא ות-קטולא
 לית ליה דמא : כח ארי בקרית שזובותיה
 ותיב עד-דימות כהנא רבא ובמר דימות
 כהנא רבא יתוב קטולא לארע אחסנתיה :
 כט ויהון אליו לכון לגוברת דין לדריכון
 בכל מוזתבניכון : ל כל-דקטול נפשא
 לפום סהדין יקטל ות-קטולא וסהיד דר
 לא-יסהיד באינש למקטל : לא ולא-
 תקבלון קמון על-אינש קטול דהוא חייב
 למקטל ארי אתקטלא יתקטיל : לב ולא-
 תקבלון קמון למערק לקרית שזובותיה
 למתב

לולא היה לו שהיה להזכיר עליו : (כג) או בכל אבן אשר ימות בה . כהו בלא ראורה סלא ראהו : ויפדה עירו .
 (מכות יא) ויכאן אמרו הכורג דרך ירידה גולה דרך עליה חוט גולה : (כה) עד מות הכהן הגדול . סקנא בה להפרות סכינה
 בשרה ל ולהרין ימיהם והרובת בה לפנות את הסכינה מישראל ומקרי אחי ימי החיים חינו כדת סיחא לפני כהן גדול . ד"א לפי שיהיה לו לכון
 גדול בהתפלג שנת תרע תקלה זו ניסרהל כהיו : אשר כושח אהו בשכין הקדש . למי שפוטמן המחרת קריים הוא סלא פרה מי
 חסתי אלא כמו אשר נסתח הדומה אחי בשמן הקדש . (בכז שם) ו בותינו דרמיהו כיוסקת עוכות לר חייית דכר נל יד סחכ עד שנת כגמר
 דיש חת כין גדול יתנו אחר תאיתו ולתת ויכאן כגמר דיש חור כמיתתו של עמי סלא אחר אשר משח אהו וכי הוא מוס ל לכון או הכהן משח
 חותו סלא כתיב את . הנתח סיעו עקורו כמיתתו (בכז יב) : (כו) אין לודם . (מכות ז) הרי סוז כהורג את העת שלין
 לו

ב
 בשויה
 אדמא
 בקישח
 בפולק
 לממת
 למקו
 הקטול
 אהו
 יקטול
 בר נע
 לודם
 נפש
 לא יכט
 לית
 ממו
 לקר
 (ה)
 לטון
 וקור
 סין
 עמו
 לטון
 (כ)
 פמיו
 כל
 (כה)
 ונדול
 לתי
 והכין
 מוכי

כג או בכל אהנה דהיא כמסת דומות בלא מתפנו וטלק עלוי מדעם וקטליה וחוא ליה סני ליה וליה תבע
 בשמיה : כד וידינו בנישמא בין מתוא רבין תבע אדמא וגו' : כח וישקרון בנישמא ות קטולא מן יד תבע
 אדמא ויתכרון ויהי בנישמא לקרביא תקלטיה דאפף למסן וומיב גם עד זמן דומות ברהא רבא דרבי יהיה פניא
 במישה רבותא ומטול דלא צלי בויקא דבפורי בקודש קודשאי על תלה עבינו קשיון דלא יתקלון עמא בית ישראל
 בפולקנא נוקראה וקנליו ערניתא ובשדיות אדם זכיא ויהוה בידיה לבטלתחון בצלותיה ולא צלי מטול מן ארתקנס
 לממת בשמא תהיא : כו ואין מופקופוק קטולא פל אימו דבנהא רבא קיש מן תחום קרמא דקלטיה דערב
 לתמן : כז וישפח ויהי תבע אדמא מקרא לתחום קרמא דקלטיה וקטול תבע אדמא ות קטולא לית ליה שדחין
 קטול : כח ארום בקרביא דקלטיה ימיב עד דומות בנהא רבא ומן ברה דומות וגו' : כט ויהיוון אליו
 אחוויא לכון לגינת דיון דרבינו בקל מותבניון : ל כל דיקטול בר נשא על מימר פהדיו דחמשו למספד עלי
 קטול תבע אדמא או בי דיקא ות קטולא וסהיד חד לא יסהד גבר נש לממת : לא ולא תקבליו פתקו לשוקבא
 בר נש קטולא דהוא תיב לממת ארום אתקטלא ותקטול : לב ולא תקבליו פתקו דרערק לקרביא דקלטיה
 למתוב

רש"י

לדם : (כט) בכל מושבותיכם - למדתהא סנהדרין קטנה כהנה לארץ כל זמן שנהגת בארץ ישראל : (ל) כל מוכר
 נפש וגו' - הכא להרגו על שהכה את הנפש : לפי עדים ירצה - שיעזבו שכוידוכהתראה הרגו : ולא תקחו כופר - (כתובות לז)
 לא יסטר סמויון : (לב) ולא תקחו כפר לגוס אל עיר מקלטו - למי שנס אל עיר מקלט שהרג בשוגג אינו כפטר מגלות סמויון
 ליתן כפר לשון לשבת בארץ טרס וימות הכהן : לגוס - כנוונס (כסולא וכקמ"ז) כמו (מיכה ב) סוכימלחמה וכן (צפניה ג) נוגי
 מוועד שכוון המלחמה (יורשעה) כי מוליס היו כאשר תאמר טוב על מי שנס כפר ומול על שאל כפר כן תאמר לנוס על מי שנס כפר
 וקנה גוס כלומר מוכרו ואם תאמר לנוס לברות ופרשהו לא תקחו כפר למי שיש לו לברות לסטרותן הגלות לא ידעתי היאך יאמר לשון
 לשבת בארץ הרי עדיין לא נס ומיכן טוב (ה) : לא

באר רחובות דקדוקי רש"י

(ה) החילה דברירש"י אין מוכרין ביאור כי שנינוך דאית שהחליף רש"י המלאכוס במלת לגוס לקמן ומאלו כתיב לגוס לשון עבר
 ומכיל על זה ראיות ישרבי גרנו מורל ככולם תתחלף המלאכוס לקמן וכאלו כתיב קטול וקטולא קטולא קטולא
 לשון עבר : ומה שכתב עוד וקוריה גרם וכילי כזה מקשה את ענינו לכתוב שהיה לקטול לזה קאמר
 וקוריה גוס כלומר מוכרה ורצה לומר להכי כתיב לגוס לשון קערל כגור שהיא גס כפר ומוכרה לישב בכל עת בעיר מקלטו
 שייך בו שפיר נתי גרם לשון פערל : ומה דקאמר ואם תאמר לקרם לברות וכילי גס כזה מקשה את
 ענינו דלמא מלת לגוס לשון מקור עם שימוש הלמ"ד הוא ואמרו המדקדקים מקור עם שימוש הלמ"ד עיינו
 לשון עתיד ויהי פירוש הסוק לא תקחו כופר וכו' (א"ר זאלע ניט כעמן כופר חוכ וועלט איהס ניט לאזון לויפין אין דיש עבד
 מקלט) על זה קאמר לא ידעתי היאך אמר לשון לשבת בארץ (אורחא קומיון) הרי עדיין לא נס והיאך טוב ;

רש"י

(כ) עדמות הכהן הגדול - לפי פשוטו : כל ימי השופט הגדול דוגמת אסיריו לא פתח ביתה : (לא) ולא תקחו כופר לא יפטח
 פתחו כפרותיה דר' אליעזר מדבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל ללמד על חבירו ויא כינר לא תקחו כפר לכפס רונח וגו' והלא הרות רונח בכלל
 כל העובדין ולמה יאלת ללמד על שיה עובדין ומה הוא מלמד עליהן לרונח איהן לוקחין כופר חבל לשון ועין לידורגל לבניה ולחבורה ולשאל
 חבל נט

מכרל יופי

פתאם בלא כונה : (בלא צדיה) - ענין כונה :
 (כה) ער מות הכהן הגדול - יש חומים שהעם כילא יתכנס גואל הדם על מיתת המות כראותו כי שר
 וגדול סמוי הכהן הגדול מות וסוף חס ליות - ורסותיו לא חורג לעי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו בישראל :
 והנכון בעיני כי מיתת הגדוקים מכפרת כיון שהשגור בוקריו ללמה מוכר מיתתן של בני אהרן שיוס הכפורים לומר לך מה יוס הכפורים
 מכפר אף מיתתן של גדוקים מכפרת וכן מיתתו של כהן גדול מכפרת
 זאת התקלה :
 (לב) (לגוס אל עיר מקלטו) - רש"י ז"ל כתב שהוא תאר כמו לגוס כלומר
 וכשרש גוס פירש למי שיש לו למי שהוא נס אל עיר
 למי לא תקחו כפר ומכר לשון מקלטו לא תקחו מוכרו כפף
 לשבת בארץ עד מות הכהן הגדול
 (י) (י) 56 לשון

לג ולא תחניפו את הארץ אשר אתם
בה כי הדם הוא יחניף ארץ הארץ ולא
לא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם
שפכו : לו ולא תטמא את הארץ אשר
אתם ישבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני
שביעי יהיה שכן בתוך בני ישראל : פ

לז א ויקרבו ראשי האבות למשפחת בני
גלעד בן מכיר בן מנשה ממשפחת בני יוסף
ויקברו לפני משה ולפני הנשיאים ראשי
אבות לבני ישראל : ב ויאמרו את אדני
צנה יהיה לתת את הארץ בנחלה בנחלה
לבני ישראל ואדני צנה ביהנה לתת את
נחלת צלפחד אחינו לבנותיו : ג והיו לאחד
מבני שבטי בני ישראל לנשים ונגדעה
נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת
המטרה אשר תהינה להם ומנחלת נחלתנו
ינרע : ד ואם יהיה חיל לבני ישראל
ונוספה נחלתן על נחלת המטרה אשר
תהינה להם ומנחלת משה אבותינו ינרע
נחלתן : ה ויצו משה את בני ישראל
על פי יהוה לאמר בן מטרה בני יוסף
דברים : ו ויהי הדבר אשר צנה יהנה לבנות
צלפחד לאמר לטוב בעיני ה' שהינה לנשים
אך למשפחת משה אביהם תהינה לנשים :
ז ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטרה
אל מטרה כי איש בנחלת משה אבותיו ידבקו
בני

ולא תסחר אחסנא לבני ישראל

למתב למתב בארץא עד די ימות כהנא :
לג ולא תחבון זת ארעא דאתון בה
ארי דמא הוא מחיב ית ארעא זלארעא
לא מתכפר על דם זכאי דאיתאשד בה
אלהין בדם אשדיה : לד ולא תסאבון
זת ארעא דאתון יחבין בה דשכינת ישראל
בגוה ארי אגא יי דשכינת ישראל בגו
בני ישראל : א וקרבו ראשי אבות
לזרעית בני גלעד בר מביר בר מנשה
מזרעית בני יוסף ומלילו קדם משה וקדם
דברביא ראשי אבותא לבני ישראל :

ב ויאמרו זת רבונא פקד יי למתן זת
ארעא באחסנא בעדבא לבני ישראל
ורבונא אתפקד במימרא דיי למתן זת
אחסנת צלפחד אחונא לבנותיה : ג ויהיו
לתד מבני שבטיא דבני ישראל לנשין
ותתמנע אחסנתהון מאחסנת אבותנא
ותתוסף על אחסנת שבטיא דיהוון להון
ומעדב אחסנתנא זתמנע : ד ואם יהי
יובלא לבני ישראל ותתוסף אחסנתהון על
אחסנת שבטיא דיהוון ליהון ומאחסנת
שבטיא דאבותנא יתמנע אחסנתהון :
ה ופקד משה זת בני ישראל על מימרא
דיי למימראות שבטיא דבני יוסף ממלכין :
ו והיו פתמא דפקד יי לבנת צלפחד
למימד לדתקן בעיניהון יהיו לנשין בדם
לזרעית שבטיא דאבותהון יהיו לנשין :
ז מושבטיא לשבטיא ארי גבר באחסנת שבטיא

וזאבתהוהי

בני
ממ
אב
אוי
ממ
למ
דל
דאת
רשי
אבת
מז
אח
יובל
אחס
פתמ
לנש
זתק
(לג)
מת
למי
שכי
זכנת
לז
דד
תיר
לב
במז